

De Serviërs en



hun gewoonten



et terugtrekken der Oostenrijkers uit Servië en vooral uit Belgrado, en daarna het gerucht dat het bombardement van Belgrado opnieuw begonnen was, heeft wederom de aandacht gevestigd op het Servenland, en zonder zich aan overdrijving schuldig te maken, kan men gerust zeggen, dat den Servischen krijgers, die in de laatste jaren bijna voortdurend in den strijd gewikkeld waren, alle lof toekomt voor hun dapperheid en hun uithoudingsvermogen.

Wij twifelen er dan ook niet aan of onze lezers stellen zeker belang in de bijzonderheden van Servië, die wij hieronder geven, aan de hand van het in 1913 bij de N.V. A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij uitgegeven uiterst interessante werk van Gos de Voogt, over Servië en de Serviërs.

Een der meest op den voorgrond tredende karaktereigenschappen van de Serviërs, is de onbedwingbare drang naar eenheid, door aansluiting van het ras der Serven. Eeuwenlang is die natuurlijke drang onderdrukt geworden door de overheersching der Turken, maar sedert 1804, toen de eerste vrijheidsoorlog plaats vond, is het geheele volk, met heldenmoed beziel, begonnen om aan dat nationaal verlangen te voldoen. Alle Serviërs hebben dit thans tot levensdoel, zoo zegt de heer de Voogt in zijn boek.

Met ongekende kracht heeft zich nu in onzen tijd in Servië en bij alles wat Serviër is, dat doel, ras-vereeniging, doen voelen.

Elke prikkeling van buiten, elke tegenwerking, versterkt slechts dien Servischen wil.

De Serviër buigt soms, maar breekt nooit. Deze volkseigenschap is zóó duidelijk waarneembaar, dat men slechts een paar weken in dat land behoeft te vertoeven en intellectuele Serviërs behoeft aan te hooren, om daarvan diep overtuigd te worden.

Een volk kan bijzonder veel nationaliteitsbesef, veel vaderlandsliefde bezitten, of, zooals de Japannezen, een volkseigenschap hebben voor geheelen zelfopofferingszin voor zijn geestelijken of wereldschen vorst, maar toch, reeds een groot en vereenigd volk zijnde, overigens geen buitengewone, sterke verlangens toonen om zijn ras te vereenigen tot een groter geheel.

Niet zoo de Serviër. Buiten Servië wonen nog millioenen Serven; alleen in Oostenrijk waren er vóór den oorlog reeds 7 millioen. Die rasgenooten vereenigen, zie daar het levensideaal van den Serviër in onze dagen.

In het wapen van het hedendaagsche Servië wil men in de 4 „vuursteen“ ook vier letters zien, namelijk de S. Daaruit is de spreuk gevormd Samo Srbini Srbina Spasava, hetgeen dan beteekent: Slechts de Serviër redt (behoudt) Servië.

Iets wat in dit land heel sterk tot uiting komt is de familiegemeenschap (Zadruga) die zich uit door het onder één dak wonen van een geheele familie. Tot de 19e eeuw was de drang naar persoonlijke zelfstandigheid niet groot bij de Serviërs en doordat de belastingen niet per hoofd maar per gezin geheven werden, kon die familie- of huisgemeenschap zoolang blijven bestaan.

Feitelijk was die Zadruga de basis van het oud-Servische familieleven, doch had niet het patriarchale karakter dat in sommige herdersvolken den boventoon voerde. De Serviër en in het algemeen de Slaven vertoonden nimmer het echte nomadenleven. Hun hoofdbedrijf, de landbouw, maakte het noodzakelijk, dat zich familiegroepen vestigden in bepaalde streken en daar bleven. Die groepen hadden elgen bezit en werkten uitsluitend daarvoor

— en vormden het werkwoord zamenvoegen). Zadruga's vorm-zoo ongeveer in den vorm der Schotsche Clans. Die familie's hadden ieder een hoofd, maar die Paterfamilias had geen onbepaalde autoriteit over zijn verwanten. Dat lag en ligt niet in den aard van den Serviër om zich door één persoon te laten gezeggen! Hij voelt zich deel van de gemeenschap en wil alleen daardoor, i.c. door zijn volk, geregeerd worden.

Vroeger telde een Zadruga soms veel meer dan honderd leden; thans zijn de Zadruga's kleiner, maar zij handhaven zich nog, vooral in het Noorden en Noordoosten. Zij verdwijnen echter meer en meer naar de zeer verwijderde, niet aan de hoofdwegen liggende deelen van het land en daar de nieuwe Servische wetten, als copien van die van Westersche landen, geen rekening ermede houden, wordt hun bestaan ook niet voldoende meer gesteund.

Voor '60 jaar waren er evenwel nog wel huizen, waar 50 à 60 personen samen woonden, bijv. een vader met 9 à 12 getrouwde zoons, plus hun kinderen. In zulke communale huizen waren alle vakkundigen, voor den landbouw noodig, aanwezig als: smeden, wagenmakers enz.

Een zeer mooi oud-Servisch gebruik, thans nog in eere, is het sluiten van broederschap tusschen twee



DE KROONPRINS VAN SERVIË
(tweede van rechts) met zijn staf in het veld.

mannen of jongelieden voor het leven. Twee mannen door den broedereed verbonden en ten oorlog gaande, verlaten elkaar in het geheel niet. De een offert zich zoo noodig, geheel voor den ander op. Na den dood van een der twee wordt de overlevende door de familie van den doode geheel en al als een echte broeder beschouwd.

De plechtigheid van den broedereed geschiedt soms kerkelijk, voor het altaar en werd vroeger dikwijls bezegeld door het drinken van een glas wijn, waarin men een paar druppels bloed van de „broeders“ had laten vallen. Bij de Serviërs is deze broederschap heilig en eindigt nimmer, ook niet door den dood. Een wet verzekert zelfs zekere rechten aan den overledene.

De Servische boer of landbouwer moge zijn vrouw, uit gewoonte achter zich laten loopen en de vrouw moge,

Zadruga's (van Zadrugiti, te Verschillende den een stam,

ook al uit gewoonte, onmiddellijk bij het naderen der mannen, uit haar zittende houding opstaan, toch is de positie der Servische vrouw ongetwijfeld veel beter dan die der Turksche en zelfs dan die der Bulgaarsche.

De dapperheid der Serviërs is onbetwistbaar, maar bij hun doodsverachting moet wel het volgende, voor een goede beoordeeling daarvan, in aanmerking genomen worden.

De Serviër is zeer bijgeloovig en heeft een groot getal heiligen en een corresponderend getal heilige dagen. Hij en de zijnen staan daarmee, in gedachten en woorden, onophoudelijk in relatie. In verband met die gedachten aan God, Christus en den Heiligen Geest, Heiligen, nymfen, goede en kwade geesten, is de dood hem niet schrikbaar.

De Serviërs, die het Christendom in kinderlijken eenvoud aanvaarden, gelooven absoluut en zijn doordrongen van een geestelijk leven — hoe onontwikkeld de meesten, b.v. de boeren, ook nog zijn gebleven. Zij vinden het denkbeeld doodeenvoudig, al begrijpen zij er niet veel of niets van. Zij achten de voor ons niet te omvatten eeuwigheid even gewoon als wat zij van de veel- en tastbare wereld zien en — misschien — ook niet begrijpen.

Wanneer zijn dood nadert, vraagt hij iedereen vergiffenis en... sluit de oogen.

De nu door de bombardementen verwoeste hoofdstad van Servië, heeft ook al heel wat te lijden gehad.

Van wit gesteente werd Belgrado gebouwd, maar zelfs haar muren en versterkingen hebben wonderlijke krijgsavonturen moeten beleven.

In de 12e eeuw deed een koning der Hongaren, n.l. Stephan II, die de stad veroverde, al die muren afbreken en de steenen naar de overzijde der Save brengen.

Daar liet hij er Zimony mee bouwen ('t tegenwoordige Semlin) maar, wonderlijke vorstengrillen, een keizer van Byzantium, Manuel geheeten, veroverde weer dat Zimony in 1154 en liet de witte steenen in schepen wederom naar den overkant brengen en op den vestingberg van Belgrado daarvan een kasteel bouwen.

En die witte steenen waren heel vroeger nog gehouwen door de Romeinen.

Aan de zijde van Hongarije stond een toren, genaamd de Ne-boj-se, wat beteekent: Ik vrees u niet.

Dit moge op een vijandschap wijzen, die de Serven den Hongaren toedroegen, haat spreekt uit het Oostersche spreekwoord, dat de Serven gaarne gebruiken, wanneer gesproken wordt over de Turken:

„Waar de Turk zijn voeten heeft gezet, groeit het gras nooit meer“.

Ongetwijfeld zullen, ook door dezen oorlog, wederom de grenzen van Servië veranderingen ondergaan, hetzij ten voor- of ten nadeele, maar zooals de toestand op het oogenblik is, hebben de Serven hun tegenstanders wel laten gevoelen, dat zij een niet te onderschatten vijand zijn.

Hoe zal het einde van dezen nieuwen Balkanoorlog zijn? Zal Servië zich moeten buigen voor den overmachtigen vijand en zullen de andere staten in den heksenketel rustig blijven?

Op deze vragen kan op dit oogenblik nog niemand een beslist antwoord geven.



EEN SERVISCH KAMP.

In de woeste onherbergzame bergstreken wordt een vallei gezocht, waar het kamp wordt opgeslagen.



DROEVE TERUGKEER.

Een Servische familie, die na het uitdrijven der Oostenrijkers terugkeert, vindt huis en goed totaal verwoest.